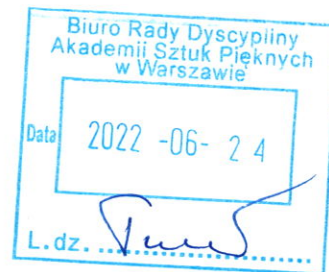

prof. dr hab. Sławomir Iwański
Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna
im. Leona Schillera w Łodzi
Wydział Operatorski i Realizacji Telewizyjnej

Recenzja

dorobku artystycznego i dydaktycznego
mgr Dominiki Wirkowskiej
sformułowana w związku z postępowaniem
o nadanie stopnia doktora sztuki

Dominika Wirkowska – artystka, projektantka graficzna, projektantka mody, aranżerka przestrzeni wystawienniczych, od początku swej drogi twórczej związana jest ze środowiskiem warszawskim skupionym wokół Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Tutaj się urodziła, kształciła i tutaj tworzy.

W latach 1994-2000 studiowała w Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Cybisa w Warszawie na Wydziale Grafiki, gdzie uzyskała dyplom magisterski z wyróżnieniem w pracowni M. Buszewicza. W latach 1995-1996 była stypendystką Hochschule der Kunste w Berlinie, a w 1997 roku stypendystką L'Ecole Nationale Superieure w Paryżu.

Dominika Wirkowska w 2009 roku została zatrudniona w macierzystej uczelni na stanowisku asystenta w Pracowni Typografii na Wydziale Grafiki. Od 2013 roku prowadzi Pracownię Projektowania Graficznego w Katedrze Mody na Wydziale Wzornictwa. Ponadto jest współprowadzącą, wraz z Januszem Noniewiczem, pracownię Projektowania Mody.

Działalność organizacyjna

Dla potrzeb recenzji przedstawiam ważniejsze aspekty działalności organizacyjnej Dominiki Wirkowskiej, dla potrzeb uczelni:

- działalność w wydziałowej grupie ds. promocji;
- działalność w wydziałowej grupie ds. wystaw – wiąże się z planowaniem i wdrażaniem działań dotyczących wystaw organizowanych przez Wydział, również działań promocyjnych;
- działalność w wydziałowej grupie ds. cyfryzacji – grupa przeprowadza działania na rzecz cyfryzacji Wydziału, w tym planowanie i zakupy sprzętu czy oprogramowania i przydzielania w zależności od potrzeb poszczególnych jednostek;
- prowadzenie zajęć na organizowanych co roku przez Wydział kursach, przygotowujących kandydatów do egzaminów wstępnych;
- udzielanie konsultacji w ramach procesu rekrutacyjnego, udział w pracach Komisji Rekrutacyjnych w czasie egzaminów wstępnych.

Portfolio

Portfolio artystki zawiera wybrane realizacje artystyczne oraz wybrane realizacje projektowe. Realizacje artystyczne zostały przedstawione w formie dokumentacji fotograficznej. W tej części portfolio znajdują się:

- MIĘDZYNARODOWA WYSTAWA (LONDYN-WIEDEŃ-WARSZAWA-SZTOKHOLM) HOW TO BE A FASHION DESIGNER
- WYSTAWA_GALERIA ŚLENDZIŃSKICH_BIAŁYSTOK_NIGDY NIE PRZESTAWAJ SIĘ UŚMIECHAĆ
- WYSTAWA_SALON AKADEMII_WARSZAWA_MODALNA TO SŁOWO NA P
- WYSTAWA_BWA TARNÓW_WYKRÓJ. MIASTO. TARNÓW
- AMBASADA POLSKA W PEKINIE_CHODZI PO MAKARON CAŁA WYSTROJONA_PERFORMANCE
- MUZEM NARODOWE/KRÓLIKARNIA_WARSZAWA_WARSZTATY TOWARZYSZĄCE WYSTAWIE ZBYSZKA LIBERY TO NIE MOJA WINA,
- ŻE OTARŁA SIĘ O MNIE TA RZEŻBA_PROWADZENIE WARSZTATÓW

(system zapisu wymienionych realizacji artystycznych i realizacji projektowych zgodny z zapisem zastosowanym w portfolio).

Niestety nie uczestniczyłem w zaaranżowanych przez Dominikę Wirkowską wydarzeniach artystycznych, szczególnie w tych związanych z pokazami mody. Myślę, że odbywały się w specjalnie zaaranżowanej przez autorkę przestrzeni scenograficznej. Wiadomo, że pokazy mody to przejścia modelek na tzw. „wybiegu”, którym towarzyszy światło, kolor, efekty muzyczne; wszystko odbywa się w zaplanowanym rytmie. Trudno jest odnieść się recenzentowi do poszczególnych akcji artystycznych tylko na podstawie dokumentacji fotograficznej. Żałuję, że nie został dołączony do portfolio choćby jeden zapis video, dokumentujący tego typu wydarzenie. Mogę jedynie stwierdzić, że fotografie dokumentujące realizacje artystyczne Dominiki Wirkowskiej posiadają plastyczny urok.

Wybrane realizacje projektowe prezentują:

- IDENTYFIKACJA WIZUALNA_MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FILMOWY WATCH DOCS
- BIBLIOTEKA NARODOWA_KATALOG TEMATYCZNY UTWORÓW W SIEDEMNASTOWIECZNYCH TABULATURACH ORGANOWYCH
- Z LEGNICKIEJ BIBLIOTEKI BIBLIOTEKA RUDOLPHINA_PUBLIKACJA
- BIBLIOTEKA NARODOWA_PIERWSZE/NAJSTARSZE_NAJSTARSZE ZABYTKI PIŚMIENICTWA POLSKIEGO_PUBLIKACJA
- DPT_WIGRY_WYDAWNICTWO TOWARZYSZĄCE SERII HAPPENINGÓW ARTYSTYCZNYCH_FLOWER_POWER
- XXII TRIENNALE DI MILANO BROKEN NATURE_KATALOG WYSTAWY
- PRZEKRÓJ_TYGODNIK_PROJEKTY OKŁADEK
- NARODOWE MUZEUM TECHNIKI_HISTORIA POLSKICH INNOWACJI_PUBLIKACJA
- PWN_OKŁADKI SERII SOCJOLOGICZNEJ
- PULS BIZNESU WEEKEND_MAGAZYN
- ZWIERCADŁO_MAGAZYN
- MAM SAM_KUBKI
- DPT_WIGRY_POLSKO-LITEWSKI PROJEKT_SKRZYŃKA SMAKU/SUBIEKTYWNY_PRZEWODNIK_PO_SUWALSZCZYŹNIE_PUBLIKACJA

- OBSERWATOR FINANSOWY
- PRZY\PULS BIZNESU WEEKEND
- PULS BIZNESU WEEKEND_MAGAZYN
- PWN
- ZWIERCIA DŁO_MAGAZYN
- INSTYTUT ADAMA MICKIEWICZA_

(system zapisu wymienionych realizacji artystycznych i realizacji projektowych zgodny z zapisem zastosowanym w portfolio).

Wymienione wyżej realizacje projektowe świadczą, że Dominika Wirkowska projektowanie graficzne uprawia z pasją i powodzeniem, jest profesjonalistką w całym tego słowa znaczeniu. Myślę, że dlatego powierzano jej ważne funkcje; wymienię najważniejsze:

- 1998-1999 dyr. artystyczny w Wydawnictwie Murator
- 2000-2001 dyr. artystyczny w Wydawnictwie AdSerwer
- 2003-2007 z-ca dyr. artystycznego w Wydawnictwie Hearst - Marquard
- 2007-2010 dyr. artystyczny Wydawnictwa Puls Biznesu Weekend
- 2007-2019 zajmuje się kompleksową obsługą graficzną Międzynarodowego Filmowego Festiwalu Watch Docs

Dominika Wirkowska współpracuje jako grafik projektant z wydawnictwami: PWN, Fluid, Przekrój, Concept Publishing, Zwierciadło, Sens, z Wydawnictwem Szkolnym i Pedagogicznym oraz z Domem Pracy Twórczej Wigry.

Zakres zawodowych działań artystycznych i projektowych Dominiki Wirkowskiej jest bardzo szeroki. Projektuje makiety wydawnictw, wprowadza ich nowy layout, projektuje okładki, serie wydawnicze, reklamy prasowe, koordynuje pracę zespołów graficznych, sprawuje nadzór artystyczny przy wydawaniu periodyków wraz z dodatkami cyklicznymi, zajmuje się projektowaniem prezentacji multimedialnych oraz serwisów internetowych, organizuje prace koncepcyjne przy wprowadzaniu nowych strategii wydawniczych.

Dominika Wirkowska jest projektantką posiadającą szeroką wiedzę oraz duże doświadczenie zawodowe, związane z projektowaniem graficznym oraz rynkiem wydawniczym i medialnym. Przyglądając się realizacjom projektowym artystki, dostrzegam, że są pomysłowe i oryginalne, a przy tym starannie opracowane, posiadają wiele nowoczesnych i ciekawych pomysłów graficznych. Zastosowane współczesne środki wyrazu, w zależności od projektowanej treści, są bardzo dobrze użyte. Projektowanie graficzne artystki zwraca uwagę na wzajemne powiązania poszczególnych układów typograficznych z innymi elementami graficznymi i oczywiście z fotografią.

Dostrzegam starania projektantki, aby przyjęta forma plastyczna podkreślała projektowany komunikat wizualny, a tym samym był on stymulatorem wyobraźni odbiorcy.

Dominika Wirkowska jest otwarta na wszelkie nowe poszukiwania w sferze współczesnych możliwości technicznych i medialnych. Jest artystką i projektantką, która potrafi swobodnie wykorzystać nowe techniki medialne do wyrażenia myśli i emocji. Działania artystyczne doktorantki ujawniają jej postawę wobec otaczającej rzeczywistości, wobec trendów panujących w projektowaniu graficznym, w modzie, są ekspresyjne ale też plas-

ją się w nurcie intelektualnym. Dominika Wirkowska panuje nad całością projektowanego dzieła graficznego, nad jego przesłaniem oraz klimatem. Szczerze podziwiam pomysłowość, wyobraźnię oraz wrażliwość plastyczną artystki.

Trudno nie zgodzić się z promotorką Panią Profesor Grażką Lange, która stwierdza „...Bogaty dorobek i interdyscyplinarne projekty spowodowały, że mamy do czynienia z dojrzałą projektantką o ugruntowanym doświadczeniu, panoramicznej wiedzy i świadomości materiału, z którym pracuje...”

Twórczość projektowa i artystyczna została dostrzeżona i nagrodzona:

- 2008 – I nagroda w konkursie Sappi Ideas That Matter – 26 tys. euro pozyskane na realizację kampanii festiwalu Watch Docs 2008;
- 2010 – II nagroda Instytutu im. Adama Mickiewicza w konkursie na gadżet promujący Polskę – nagrodzony projekt: koncepcyjny gadżet dla dzieci i młodzieży, promujący kulturę polską i przedstawiający Polskę jako kraj nowoczesny i otwarty;
- 2011 – wyróżnienie w I Ogólnopolskim Konkursie Katalogów i Albumów o Sztuce – wyróżniona publikacja: Katalog festiwalu Watch Docs, Prawa Człowieka w Filmie organizowanego przez Helsińską Fundację Praw Człowieka;
- 2017 – nominacja do nagrody IBBY – nominowana publikacja: „Katalog tematyczny utworów w siedemnastowiecznych tabulaturach organowych z legnickiej kolekcji Bibliotheca Rudolphina”. Dwujęzyczna, polsko-angielska publikacja wydana przez Bibliotekę Narodową.

Praca doktorska

Praca doktorska „Fanzin Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie – wybrane sylwetki pedagogów” to rodzaj serii wydawniczej poświęconej profesorom warszawskiej akademii – Henrykowi Tomaszewskiemu, Januszowi Stannemu, Wojciechowi Zamecznikowi. Tworzą ją trzy zeszyty – wydawnictwa w miękkiej oprawie o formacie 24 x 35 cm każdy, ale różnej ilości stron. I tak Fanzin 1., poświęcony Henrykowi Tomaszewskiemu, ma objętość 64 stron, Fanzin 2., poświęcony Januszowi Stannemu – 68 stron a Fanzin 3., poświęcony Wojciechowi Zamecznikowi – 72 strony.

Niestety nigdzie nie mogłem znaleźć informacji czy to są wydawnictwa nakładowe. W opisie pracy doktorskiej autorka wyjaśnia znaczenie terminu „fanzin”: „Fanzin, pochodzący od angielskiego „fan magazine”, to rodzaj czasopisma, w powszechnym rozumieniu nieprofesjonalnego, wydawanego własnym nakładem, niezależnego. Tworzonego poza oficjalnym obiegiem (zgodnie z założeniami DIY, czyli Do It Yourself – zrób to sam), przez osobę lub grupę ludzi skupionych wokół jakiegoś tematu, zjawiska czy subkultury. Grupa, a często pojedyncza osoba, pełni wszystkie redakcyjne funkcje: autora tekstów, redaktora, grafika, korektora, dystrybutora, itp. Ważnym założeniem twórców fanzinu jest chęć pozostania poza oficjalnymi kanałami dystrybucji kultury. Najbardziej powszechna technika produkcji to ksero...”

Analizując zaprojektowane zeszyty – wydawnictwa poświęcone ikonom projektownia graficznego naszego kraju, wróciłem myślami do lat moich plastycznych inicjacji. Pozwólę sobie na dwie refleksje.

W krajach Europy Zachodniej, a więc tam gdzie system zezwalał na kontestację, na przełomie lat 60. i 70. XX wieku pojawiły się niezależne czasopisma niepodlegające komercyjnym ograniczeniom, a ponadto wydawane poza oficjalnym obiegiem. Tak więc młodzi zbuntowani, zjednoczeni wokół wspólnej idei, dawali upust swym emocjom wydając pisma w niewielkim nakładzie. Projektując poszczególne numery korzystali głównie z odbitek kserograficznych, a najważniejszym narzędziem były nożyczki. Mimo, że były to szaro-czarne gazety, co wynikało z niedostatków odbitek ksero, miały swój urok plastyczny.

Pomysł ten podjęły agencje kreatywne, które oprócz kserografu wykorzystywały fotoskład. Technika fotoskładu dawała nie tylko możliwość szybkiego składu typografii ale również deformowania liter, ich maksymalne powiększanie czy rozciąganie, nakładanie na siebie stref literniczych. Fotoskład uwonił znaki liternicze z metalowego gorsetu, uzyskały one plastykę zależną tylko od wyobraźni projektanta. W tamtych latach do Polski te wydawnictwa nie docierały.

Druga refleksja wiąże się z miesięcznikiem „Ty i Ja”. Zastanawiam się jak to się stało, że w czasach szalejącej cenzury PRL- u (oby to już nie nastąpiło), pozwolono na wydawanie magazynu ilustrowanego „Ty i Ja”. Miesięcznik był wydawany od maja 1960 do grudnia 1973 roku. Nowoczesną oraz znakomitą koncepcję graficzną (layout) opracował Roman Cieślewicz. Z miesięcznikiem współpracowali między innymi: Henryk Tomaszewski, Waldemar Świerzy, Julian Palka, Wojciech Zamecznik, Tomasz Rolke. Dla mnie to jest niesamowite, że w kraju za „żelazną kurtyną” wydawano pismo nieodbiegające poziomem artystycznym od pism zachodnich. Oczywiście mam na myśli wyraz artystyczny, a nie wydawniczy poziom poligraficzny.

Praca doktorska Dominiki Wirkowskiej „Fanzin Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie – wybrane sylwetki pedagogów” obejmuje zrealizowane projekty graficzne trzech wydawnictw, prezentujące twórczość artystyczną wybranych Profesorów warszawskiej ASP. Bardzo bogaty materiał ilustracyjny: wstępne projekty, szkice, rysunki, projekty plakatów, plakaty, artystycznie opracowane fotografie, projekty okładek, książek i czasopism, opracowania graficzne wydawnictw, ilustracje książkowe, lapidarne projekty graficzne, ulotne rysunki. Format wydawnictw: 24 x 35 cm. W wydawnictwach został zastosowany podstawowy grid: podział strony na trzy szpalty, które rozdziela czarna linia o różnej dynamice (raz prosta o jednakowej czerni a niekiedy miejscami bardziej pogrubiona, przez co działa pulsacyjnie). Pagina występuje zawsze w górnej części prawej strony. Szpalty tekstowe zostały złożone pismem jednoelementowym, odpowiednio o zróżnicowanej wielkości.

Przyglądając się poszczególnym rozkładówkom, mam wrażenie, że oglądam stół, rajzbret artysty, na którym leżą fragmenty tekstu, ilustracje, rysunki czy inne projekty graficzne, okładki wydawnictw, fragmenty fotografii. Mam wrażenie, że artysta wróci za chwilę i coś przestawi lub dołoży inny projekt. Poszczególne strony i rozkładówki zaprojektowane są z dużą swobodą a nawet z dobrze pojętą nonszalancją. Przyjęta ciekawa forma graficzna jest nośnikiem treści znaczeniowej oraz wzbogaca stronę wizualną. Należy podkreślić ciekawą strukturę w połączeniu ze swobodą twórczą, dobre posługiwanie się materiałem tekstowym i ilustracyjnym, doskonałe opanowanie technicznego warsztatu artystycznego.

Myślę, że przedstawione trzy numery wydawnictwa powinny być początkiem większej serii, wiadomo bowiem, że Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie miała i ma znakomych profesorów zajmujących się projektowaniem graficznym.

Konkluzja

Jak wynika z powyższej recenzji, pani Dominika Wirkowska prezentuje się jako wszechstronnie przygotowana artystka i pracownik nauki. Osiągnięcia artystyczne, dydaktyczne i zawodowe w zakresie kształcenia kadry przez doktorantkę stanowią znaczny wkład w sztukę i kulturę.

Niniejszym stwierdzam, że dorobek artystyczny, naukowy, dydaktyczny i zawodowy, upoważnia mnie do wnioskowania o nadanie jej stopnia doktora sztuki.

prof. Sławomir Iwański